

Kmetijske in rokodelske novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj IV.

V sredo 25. Listopada 1846.

List 47.

Prediška.

Predice! svoje nit'
Práv gladke naredit'
Kolovrate sukajmo,
Pa niti ne svedrajmo:
Vse gre okolj okolj —
De bi biló po božji volj'!

Brez greha kratovic
Bog dolgo po pravie'
Daj presti nit življenja
In prav'ga spokorjenja:
Vse gre okolj okolj —
De bi biló po božji volj'!

Kolovrati tekó,
Nauke nam dajó,
De pride vse okoli,
Vse slabši in vse bolji:

Vse gre okolj okolj —
De bi biló po božji volj'!

Kobilca odleti,
Na naglim se zgodí;
Al zna kaj spodleteti —
Al naglo kdo umreti:
Vse gre okolj okolj —
De bi biló po božji volj'!

Narvečih tud kodelj
Izmanjka na kozelj' —
Usaka reč le mine,
Če zraven ni novine:
Vse gre okolj okolj —
De bi biló po božji volj'!

Poženčan.

Zelje v kadéh s kropam polívati ni práv.

V več hišah imajo navado, kadar so zelje v kad natlačili, ga s kropam politi, zato de se bolj vsede, uterdi in kisleji postane. Ta navada je slaba navada, kar se je letas očitno pokazalo, ker je po več krajih tako poparjeno zelje kmalo gnjiti perčelo. Letas sicer semtertje tudi tako zelje gnjije, ki ni bilo poparjeno — nar rajši in nar hitrejši pa gnjije vunder tisto, ki je bilo po tlačenji s kropam polito. Zatorej opomnimo hišne gospodinje slabo navado opustiti, ktera — če ne ravno vselej — vunder dostikrat zelje spridi. Pri ti priložnosti jim pa tudi priporočimo, v današnjim listu popisano koristno stiskavnico si napraviti, ktera brez vsiga truda zelje nar boljši tlači in ga uterdi.

F. Šmidt.

Lahka stiskavnica

namesto

teškiga kamnja za težilo pri zelji.

V več krajih že imajo namesto nerodniga teškiga kamnja, s katerim so poprej zelje v kadéh težili, práv ročno vreteno ali vertilo, s katerim vsaka

deklica lahko zelje opravlja, in hvalijo Boga, de so se stare okorne šege in strašniga kamnja znebili, pri katerim se je že marsikaka dekla, marsikaka gospodinja ranila, prevzdignila ali clo za vselej ob ljubo zdravje pripravila. Za tega teškiga vzdigovanja voljo so slabotne ali mehkužne ženske snazjenje zelja večkrat tako dolgo odnašale, de se jim je zelje zadnjič čisto pokvarilo. Po pravici! to je velika težava.

Vender veliko krajev je še, ki se še niso znebili te težave. Mi bi jih radi tega križa rešili. Naj poslušajo in sami presodijo. Pomoč je lahka in tudi ne draga, ker je skorej cela stiskavnica ali preša iz lesa napravljena.

Kdor si napravi stiskavnico namesto kamnja, naj navadne deske ali dilje (blanje) ravno tako na zelje položi, kakor dozdej. Na poprečko, to je na hrastovo, kake 3 palce debelo diljo, ki poprek leži, in vse druge deske prime in stisne, se nastavi tulovka, to je lesena ne premočna cev ali štirivoglast žleb, tode tako, de se premikvati ne more, zatorej mora biti poprečka na štiri voglje toliko izdolbljena, de se tulovka ravno va-njo zarine. Na tulovki leži žmêk ali maternica (Schraubenmutter), v kateri se vertilo suče in ktera je s štirivoglatim žlebom terdno sklenjena. Skozi žmêk gre vertilo (Schraubencylinder) v tulovko blizo do konca; dober kos vertila pa še stoji zunej žmeka in je en — ali dvakrat prevertan, zato de se po potrebi manjga skozi vtakne, to je železen dober perst debel količek. Zgornji konec vertila je enmalo umbičast ali ima nekakšín lunjek (Zapfen), s katerim se v kako poprečno bervno ali v kak tramič opira. Bolj ko se vertilo kviško vreteni, to je iz tulovke, bolj žmek na tulovko in tulovka na zelje tiši. Po tem takim se zelje močno stisne, bolj ko z nar težejšim kamnam. Čez nekaj časa, ko se je zelje že nekaj vsedlo, naj se vertilo pa enmalo povretni, posebno sperviga. To lahko vsakdo memo grede stori.

Vode, ktera na zelje nastopi, tudi več po šefih proč nevlačijo, temoč na dogi ali kadi navertajo